

P
R
O
S
T
O
R

Od autora románu
Zimní včely

Norbert Scheuer

Mutabor

přeložila Jitka Nešporová

•

•

•

•

•

•

•

P R
O S T
O R

Norbert Scheuer

**P R
O S T
O R**

Norbert Scheuer

Mutabor

přeložila Jitka Nešporová

Praha, 2024

**P R
O S T
O R**

Autorem ilustrací v této knize je Erasmus Scheuer.

Knihu finančně podpořily

Goethe-Institut

Česko-německý fond budoucnosti

Česko-německý
fond budoucnosti

Deutsch-Tschechischer
Zukunftsfonds

© Norbert Scheuer 2022

Translation © Jitka Nešporová 2024

Illustrations © Erasmus Scheuer 2022

Czech edition © PROSTOR 2024

ISBN 978-80-7260-594-1

Pro Elviru

Třikrát sklonili oba čápi svůj dlouhý krk směrem ke slunci, které se právě objevilo za kopci. „Mutabor!“ zvolali a v okamžiku se proměnili opět v pána a sluhu. Z velké radosti nad darovanými životy si se smíchem i pláčem padli do náručí.

— Wilhelm Hauf, Příběh o kalifovi, který se stal čápem

Tácek 1

Štěstí a neštěstí – hrací automat u zdi vedle výčepního pultu nabízí obojí. Opilci do něj buší pěstí, až displej popraská a válce s výjevy kentaurů, nymf a ranních červenáků, olympských bohů a duchů urfťského kraje se roztrhají na tisíce kousků.

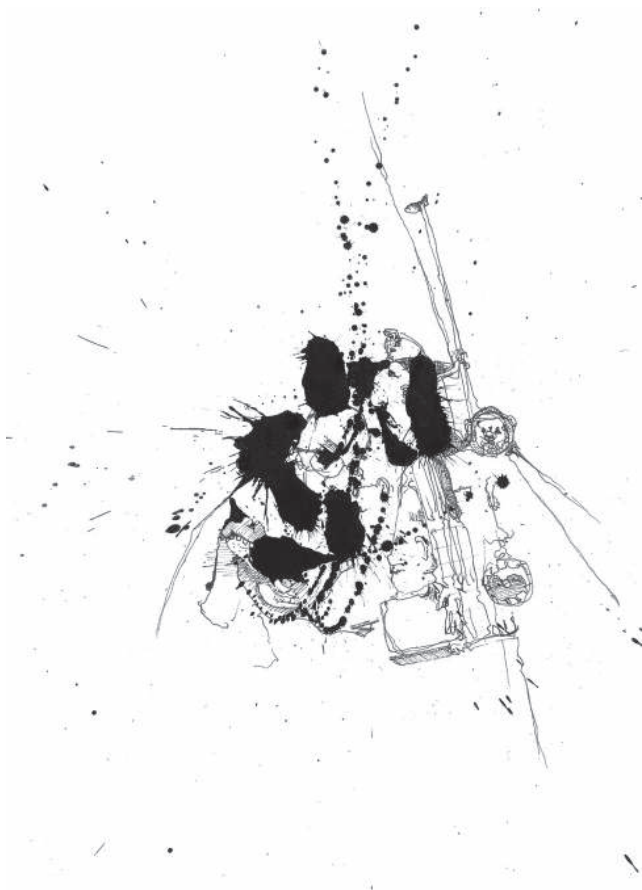

V HOSTINCI U EVRA byla na stěně vedle hracího automatu, mezi fotografiemi zájmových spolků, připíchnutá i jedna fotka z polaroidu, na jejíž rubovou stranu kdosi tužkou připsal už nečitelná jména a slovo *mutabor*. Snímek zachycoval muže na koni; díky bílým spěnkám kůň vypadal, jako by měl podkolenky, a jeho černá srst se leskla, jako by právě zčerstva přiklusal. Nikdo nevěděl, co je to za jezdce; fotografie tam visela už v dobách, kdy hostinec u jezu vedli Arimondovi a Evros ještě žil na svém řeckém ostrůvku. Kůň s jezdcem stojí jako zkamenělý na holém poli. Je předjaří, doba, než se všechno zazelená; vpravo jsou vidět bílí čápi, jak se klátí na bažinatých březích přehrady, a dál vzadu u remízku jeden čáp vzlétá, tušíme, že další ho budou záhy následovat, ve vzdušných proudech roztáhnou svá velká křídla a budou stoupat stále výš, až zmizí v dálce. Jezdec, jehož tvář na fotografii někdo záměrně vyškrábal, aby ho nešlo poznat, vykopl třmeny; nohy tiskne k břichu koně jako žokej těsně před startem. Na sobě má nabírané rajtky, kostkovanou košili a kolem krku šátek. V jedné ruce drží otěže, druhou jako by opatrně přidržoval cosi zabaleného v gáze. Vzadu je k sedlu přivázaná stočená deka a bedýnka o velikosti krabice od bot.

Nikdo mi nedokázal říct, kdo je ten jezdec, natož kdy a proč a kdo ten snímek pořídil. Tapeta pod fotkou byla sněhobílá jako můj list papíru ještě před pár minutami.

Tácek 2

Když bohyně Athéna překvapí ve svém chrámu krásnou Medúzu s Poseidonem při milostných hrách, natolik se rozběsí, že dívku promění v netvora s hady místo vlasů, ostrými kančími tesáky, šupinatým krunýřem, planoucíma očima a vyplazeným jazykem. Kdo jí pohlédne do tváře, okamžitě zkamení.

ORLANDO, MOJE ŽELVA, je se mnou v kavárně v supermarketu přímo u nádraží v Kallu. Dívám se na staré chlapy, co se tu sesedli u stolu pod velkým nástěnným zrcadlem. Jsou to místní štamgasti a stejně jako dřív, před ničivou povodní, spolu klábosí a pošilhávají po každém, kdo se objeví u vchodu a vzbudí jejich zájem, přitom však nespouštějí z očí svá auta na parkovišti.

Pojišťovna jim zčásti kompenzovala staré vozy, které jim vzala velká voda. Vinu za tyto ztráty, za vysoké počty utonulých, zmařené existence, škody, zkrátka za zkázu města a celého urfťského kraje, připisují jedině a pouze Casparymu a Raimundu Molitorovi, v tom jsou výjimečně všichni zajedno. O štamgastech a povodních ale budu vypravovat později, až budu jinde, možná v hostinci u Evra, na mámině matraci ve svém pokoji, u řeky nebo na Ravelsbergu, kde dřív stával můj záchranný sud na vodu. Už jsem dosáhla věku, kdy nepotřebuji opatrovníka a té tlusté ženské ze sociálky už se nemusím bát. Můžu si jít, kam chci, aspoň mi to tak řekl Ignaz, vedoucí sociálního úřadu. Chtěla bych pryč z tohoto kraje, vyrazit na svou první velkou cestu. Nejdřív ale sepíšu svůj příběh, než se vydám do dědečkovy Byzancie, abych spatřila jeho čápy a trajektem přeplula na řecký ostrov, kde se narodil Evros. Tam jsou prý antické mýty stále ještě živé a třeba tam potkám i silény hrající na flétnu, moudré kentaury a tančící najády, o nichž Evros píše na svých pivních táckách.

Z každého domu na ostrově je výhled na staré olivové háje a zpěněné vlny moře – aspoň takhle si to všechno představuju.

PENÍZE NA CESTU jsem si vydělala prací u Evra a roznáškou novin, i moje milá teta Sophia mi dřív sem tam dávala něco na přilepšenou. To je teď pryč. U Evra v hostinci pomáhám pořád dál, nahore stelu postele, uklízím koupelny a vysávám. Evros má na starosti jen tu práci, kterou zvládne zastat svými dvěma palci. O zbylé prsty přišel naráz u lisu na železo ve Schließmaaru. Z invalidního důchodu koupil před několika lety od Arimondů jejich hostinec u jezu. Evros je podsaditý, má kulaté břicho, přes které mu pne košile. Líbí se mi jeho šle, připnuté stříbrnými klipy k pasu kalhot. Jeho obličej připomíná míč na rugby nebo velkou olivu, pár šedivých vlasů a uši fauna s otlými lalůčky a dírkami, ve kterých kdysi visely náušnice; k narůžovělým rtům patří mazaný úsměv. Většinou bývá špatně oholený a škrábe si palcem po strništi. Oči s dlouhými řasami mu zeleně jiskří. Má pořád dobrou náladu, i když celou noc stojí u pípy a poslouchá opilecké řeči. Tvrdí, že život je jako prázdná láhev, která má taky smysl jenom tehdy, když se do ní něco nalije, cokoli, jen aby tě to obšťastnilo. V šuplíku za výčepním pultem ukrývá Evros svůj poklad; pokud vím, ukázal ho jenom mně: malou flétnu z rákosu, na kterou prý hrál Pan a mohl se tak rukama dotýkat své Syrinx a líbat ji po dobu, co trvaly jeho písně. A pochopitelně tam ukrývá i svoji cennou sbírku pivních tácků. Zachycují střípky myšlenek k řeckým mýtům či verše antických básníků a básnířky Sapfó; před více než dvěma tisíci lety, jak mě Evros ujišťoval, byla krátce kněžkou na jeho ostrově.

Na mém nejoblíbenějším tácku je napsáno:

Jedni říkají armáda jezdců,
druzí jeden z pěšáků
a další zas jedna z lodí
že prý je na černé zemi to nejkrásnější –
já však říkám: cokoli, co má ten či onen rád.

V našem kraji taková pěkná poezie není, žádní bohové, hrdinové a héróové, jenom lidé, jako staří štamgasti z kavárny, Vincentini, Sophia a Caspary, ani lásku tu nenacházím, co mě opustil Paul Arimond. Ale třeba je někde ve světě někdo, koho bych mohla milovat stejně jako Paula. Pověděla jsem Evrovi, že bych chtěla brzy odejít, aby si začal hledat někoho jiného, kdo mu v hostinci pomůže. Evros nejdřív mlčel a potom utrousil, jestli člověk opravdu musí objet celý svět, aby nakonec stejně zjistil, že nebe je všude modré – i tak mi ale svými slovy dodal odvalu, možná je nebe nad Egejským mořem ještě o něco modřejší, usmíval se a vyprávěl mi o Sapfó, o své kněžce básnířce, o její věštbě a o ostrově uprostřed oslňujících vln, které se lámou na bílé pláži, jak se předtím každá z nich hučivě řítí a vyklene se, aby nakonec zmizela v písku jako nabublaná pěna.

Protože Evros nemá kromě palců žádné prsty, a tužku by tudíž držel jen obtížně, tiskne své myšlenky na tácky písmeno po písmenku pomocí rolovacího rázítka. Dělá to večer, když stojí za pultem a už není takový provoz; pár řádků mu většinou zabere několik hodin.

KDYŽ JSEM S PRACÍ u Evra hotova, jdu do supermarketu, v kavárně popírám kávu a čtu si knížky, které mi dala Sophia, anebo poslouchám štamgasty. Zaslíbené debatuji o digitálních displejích na palubních deskách svých aut, sériově vyráběných navigacích, které neumějí ovládat, pochvalují si design luxusního interiérového vybavení, pohodlná velurová sedadla a integrovaná, elektricky nastavitelná postranní zrcátka i opěrky hlavy, hovoří o kvalitě a barvě svých modelů a také o laku, což pokaždé vede k vášnivým diskusím. Na přehradě už dokončili opravy hráze, brzy do ní zase napustí vodu. Do kavárny teď vcházejí Vincentini, Striegl a dělníci ze stavby, kteří se na opravách podíleli a jsou ubytováni u Evra. Orlando se schovává v kapse mého kabátu. Želva se zavrtává a schovává při každé příležitosti od první chvíle, co ji mám; určitě chce mít klid, a ten líp najde ve tmě. Patřila bývalému vojákovi, který si ji přivezl z Afghánistánu a jednu dobu pravidelně chodíval do kavárny; nakonec znenadání před zraky všech zmizel z parkoviště, nikdo už ho víckrát nespatriil. Orlando ovšem seděla sama na lavičce a okusovala list salátu. Od té doby ji mám já. Ze všeho nejradši si vyhrabává díry u nás na dvoře, vsouká se do své jeskyňky a zmizí v ní. Víím, že ji trápím pokaždé, když ji zase vytáhnu na denní světlo, ale potřebuju její společnost, abych mohla psát svůj příběh. Slíbila jsem jí, že ji brzy vezmu s sebou na svou velkou cestu a vrátím jí svobodu na Evrově ostrově, protože tam, jak Evros tvrdí, žije spousta želv a Orlando si tam může vyhrabat děr, kolik bude chtít.